

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE THERMAL ENERGY SUPPLY

Marina BADILEANU¹, Svetlana CIUMAC²

¹Center of Industry and Services Economy, National Institute of Economic Researches "Costin C. Kiritescu",
Romanian Academy

²Institute of Legal and Political Research, Academy of Sciences of Moldova

Abstract – The idea stemmed from the finding that, in two areas of public services, which have a number of common characteristics, the economic and financial performances are diametrically opposed: while heat supply companies are in bankruptcy, most of those providing drinking water are profitable. These activity fields should be characterized as public service is defined, by universality, equal treatment, continuity, ensuring the safety of persons and services, adaptability, long-term management and transparency. The main objectives included: identifying criteria and indicators for measuring the performance of companies involved in providing public services in terms of their social responsibility; carrying out due diligence of the two areas; performance evaluation companies providing heat and water. Statistical information were structured on macro-regions, counties and companies, not missing comparative data with EU countries. In terms of services centralized heat supply, the collected data describe the activity of 181 companies in the field; on drinking water, the investigations regard the 40 regional companies in Romania.

Keywords – thermal energy, sustainable development, performances, social responsibility

DEZVOLTAREA DURABILĂ A SISTEMULUI DE FURNIZARE A ENERGIEI TERMICE

Marina BĂDILEANU¹, Svetlana CIUMAC²

¹Centrul de Economia Industriei și Serviciilor, Institutul Național de Cercetări Economice "Costin C. Kiriteșcu", Academia Română

²Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei

Rezumat – Ideea lucrării a provenit din constatarea faptului că, în două domenii ale serviciilor publice, care au o serie de caracteristici comune, performanțele economico-financiare sunt diametral opuse: în timp ce firmele de alimentare cu energie termică se află în pragul falimentului, majoritatea celor de asigurare a apei potabile sunt profitabile. Aceste domenii de activitate ar trebui să fie caracterizate, conform definiției serviciilor publice, de universalitate, egalitate de tratament, continuitate, asigurarea siguranței persoanelor și a serviciilor, adaptabilitate, gestionare pe termen lung și transparență. Principalele obiective urmărite au inclus: identificarea criteriilor și a indicatorilor de comensurare a performanțelor companiilor implicate în asigurarea serviciilor publice, din perspectiva responsabilității sociale a acestora; realizarea unor analize diagnostic ale celor două domenii; evaluarea performanțelor companiilor de furnizare a energiei termice și apei potabile. Informațiile statistice au fost structurate pe macro-regiuni de dezvoltare, județe și companii, nelipsind nici datele comparative cu țări ale Uniunii Europene. În ceea ce privește serviciile centralizate de alimentare cu energie termică, datele culese descriu activitatea a 181 companii din domeniu; referitor la alimentarea cu apă potabilă, investigațiile au în vedere cele 40 de companii regionale din România.

Cuvinte cheie – energie termică, dezvoltare durabilă, performanțe, responsabilitate socială

УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ПОСТАВКИ ТЕПЛОВОЙ ЭНЕРГИИ

¹Мариана Бэдилянэ, ²Светлана Чумак

¹Центр Экономики в промышленности и сфере услуг, Национальный Институт экономических исследований «Костин К. Кирицеску», Академия Румынии

²Институт Юридических и Политических Исследований Академии наук Молдовы

Реферат – Идея работы исходит из констатации факта, что в двух областях публичной сферы услуг, имеющие общие характеристики, финансовые показатели диаметрально противоположны: в то время как фирмы поставляющие тепловую энергию находится на пороге банкротства, большинство тех, которые поставляют питьевую воду являются прибыльными. Эти сферы деятельности должны быть охарактеризованы, исходя из данного определения публичной сферы, университетами, равными в обращении, непрерывности, обеспечение безопасности лицам и услугам, адаптивности, долгосрочного управления и прозрачности. Основные преследуемые цели включили: выявление критериев и индикаторов для сравнительного анализа производительности компаний вовлеченные в оказании публичных услуг, из перспективы социальной ответственности последних; проведение диагностического анализа этих двух областей; оценка производительности компаний поставки тепловой энергии и питьевой воды. Статистическая информация была структурирована по макро-регионам развития, жудецы и компании, при этом, не без присутствия сравнительных данных

с Европейским Союзом. Что касается централизованных услуг поставки тепловой энергии, собранные данные описывают деятельность 181 компаний из данной сферы; а для питьевой воды, исследования коснулись тех 40 региональных компаний по всей Румынии.

Ключевые слова – тепловая энергия, устойчивое развитие, производительность, социальная ответственность.

1. INTRODUCERE

Ideea lucrării a provenit din constatarea faptului că, în două domenii ale serviciilor publice, care au o serie de caracteristici comune, performanțele economico – financiare ale companiilor sunt diametral opuse: în timp ce firmele de alimentare cu energie termică se află în pragul falimentului, majoritatea celor de asigurare a apei potabile sunt profitabile. Aceste domenii de activitate ar trebui să fie caracterizate, conform definiției serviciilor publice, de universalitate, egalitate de tratament, continuitate, asigurarea siguranței persoanelor și a serviciilor, adaptabilitate, gestionare pe termen lung și transparență. Principalele obiective urmărite au inclus: identificarea criteriilor și a indicatorilor de comensurare a performanțelor companiilor implicate în asigurarea serviciilor publice, din perspectiva responsabilității sociale a acestora; realizarea unor analize diagnostic ale celor două domenii; evaluarea performanțelor companiilor de furnizare a energiei termice și apei potabile.

2. BAZA DE DATE

Baza de date a fost constituită pentru două domenii ale serviciilor publice și anume pentru alimentarea centralizată cu energie termică și furnizarea de apă potabilă. Principalele surse de date statistice au inclus: pentru comparații internaționale – Eurostat, pentru calculul indicatorilor economico-financiar – Ministerul de Finanțe, pentru indicatorii performanțelor tehnico-economice - Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC) și Institutul Național de Statistică (INS).

Pentru ambele domenii analizate, informațiile statistice disponibile au fost structurate pe macro-regiuni de dezvoltare, județe și companii.

În ceea ce privește serviciile centralizate de alimentare cu energie termică, datele culese descriu activitatea a 181 companii din domeniu; referitor la alimentarea cu apă potabilă, investigațiile au în vedere cele 40 de companii regionale din România.

La construirea bazei de date au fost întâmpinate o serie de dificultăți, dintre care menționăm: lipsa de consistență, pe termen lung, a seriilor de date oferite de INS, cauzată fie de schimbarea metodologiilor de calcul al indicatorilor, fie de reducerea numărului celor oferiți spre consultare publicului; fluctuația numărului companiilor din ambele domenii (fuziuni, preluări, achiziții, insolvențe etc.), care împiedică urmărirea performanțelor acestora pe o perioadă mai lungă de timp; lipsa, la nivelul ANRSC sau al companiilor de furnizare a serviciilor publice, a unui cadru unitar de raportare a informațiilor statistice. Cu toate acestea, informațiile culese au putut constitui fundamentul analizei multicriteriale a performanțelor companiilor ce activează în cele două domenii.

2. SITUAȚIA FURNIZĂRII CENTRALIZATE A ENERGIEI TERMICE

În rapoartele sale privind starea serviciului de alimentare cu energie termică, ANRSC subliniază tendința de descreștere cantitativă a acestuia și trage un semnal de alarmă tuturor factorilor de decizie, în sensul efectuării unei analize profunde a sistemelor centralizate, principala concluzie fiind că acest serviciu public „a fost și este în pericol” [1].

Prioritățile domeniului au fost stabilite prin Strategia națională privind alimentarea cu energie termică a localităților prin sisteme de producere și distribuție centralizate. În strategie se menționează că ”Sistemele centralizate urbane de alimentare cu energie termică și cogenerarea reprezintă în România subsectorul energetic cel mai deficitar, din cauza uzurii fizice și morale a instalațiilor și echipamentelor, pierderilor energetice totale mari între sursă și clădiri (de 35-77%), resurselor financiare insuficiente pentru exploatare, întreținere, reabilitare și modernizare și, nu în ultimul rând, problemelor sociale complexe legate de suportabilitatea facturilor energetice” [2].

La nivel național, în perioada 1992-2013, consumul final de energie termică s-a redus la mai puțin de un sfert (Fig.1), atât pe fondul reducerii activității industriale (de șase ori), cât și al consumului celorlalte ramuri ale economiei (Fig.2). Debransarea consumatorilor industriali a contribuit la reducerea eficienței energetice și economice a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică.

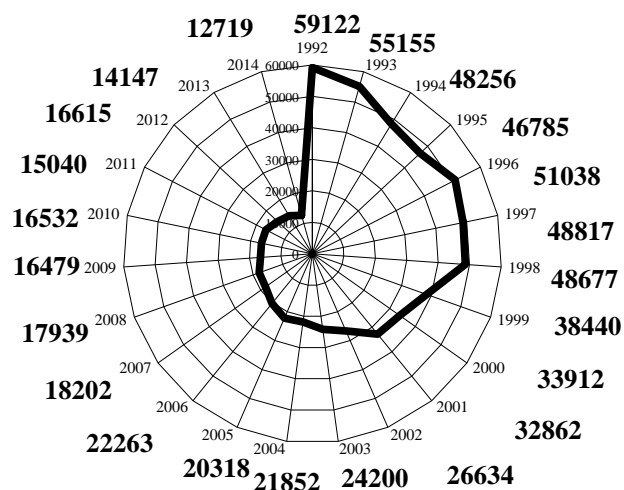

Fig.1. Evoluția consumului final de energie termică din România, în perioada 1992-2014 (mii Gcal)
Sursa: INS, Balanțele energetice ale României

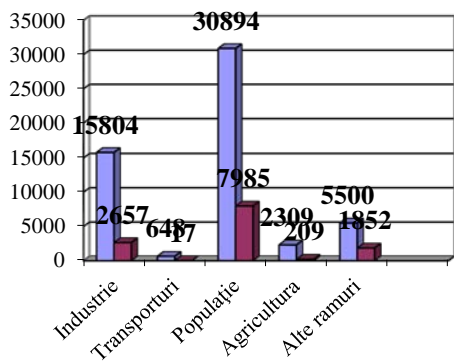

Fig.2. Structura consumului final de energie termică din România, în anii 1993 și 2014 (mii Gcal)

Sursa: INS, Balanțele energetice ale României

Directiva 2004/8/CE definește și promovează cogenerarea de înaltă eficiență. Studiile elaborate au ajuns la concluzia că, din punct de vedere al eficienței energetice și al protecției mediului, în zonele urbane

aglomerate, cu densitate mare a populației, sistemele centralizate de alimentare cu energie termică sunt mai avantajoase. Cu toate acestea, în perioada 1989 – 2014, numărul localităților conectate la sistemul de alimentare centralizată cu energie termică din România a scăzut de la 315 la 70, principalele cauze fiind: a) abandonarea rețelelor de alimentare cu energie termică, situația actuală făcând aproape imposibilă reluarea acestei activități; b) dezinteresul multor autorități locale pentru promovarea și întreținerea sistemelor existente.

În perioada 1997 – 2003, în cca. 40% din localitățile urbane s-au desființat în totalitate serviciile publice de alimentare cu energie termică furnizate în sistem centralizat. În perioada 2009 - noiembrie 2014, s-au deconectat 317513 apartamente (23,3%) din totalul apartamentelor și s-au reconectat 29898 (2,2%) [2].

Din energia termică vândută, populația a achiziționat cca. 81-82%, restul fiind destinat agenților economici, instituțiilor publice. Față de anul 1997, în anul 2013 s-a vândut de 3,37 ori mai puțină energie termică (Fig.3).

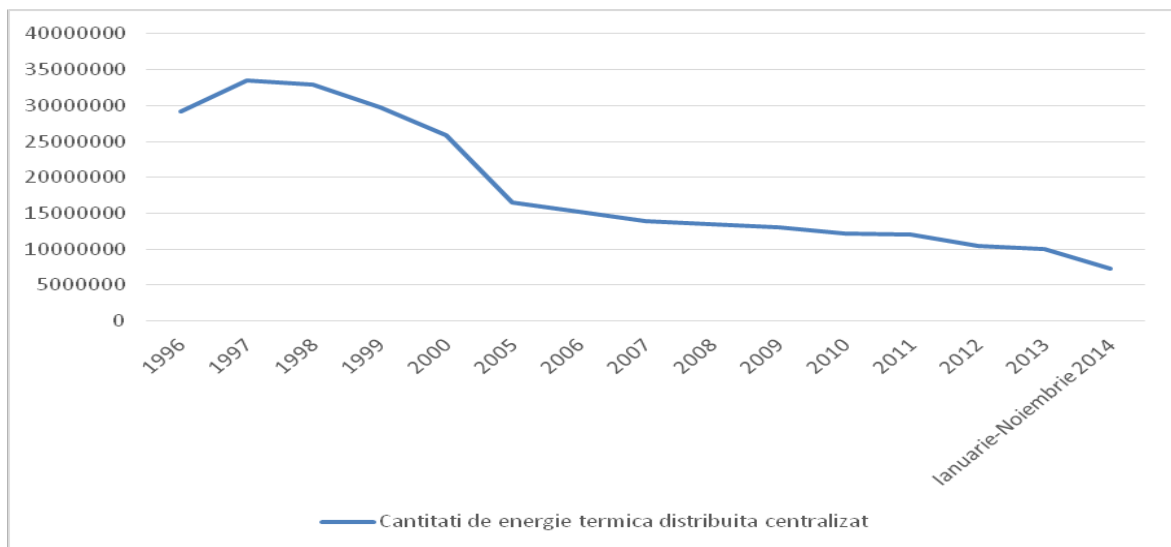

Fig.3. Evoluția cantităților de energie termică distribuită centralizat, în România, în perioada 1996-2014 (Gcal)

Sursa: ANRSC (p.14)

În anul 2014, în București se producea/consuma 41,21 % din întreaga cantitate de energie termică. Celelalte regiuni aveau un consum de cca. 10%, cu excepția regiunii

Centru (doar 2% din întreaga cantitate de energie termică produsă/cumpărată la nivel național) (Fig.4).

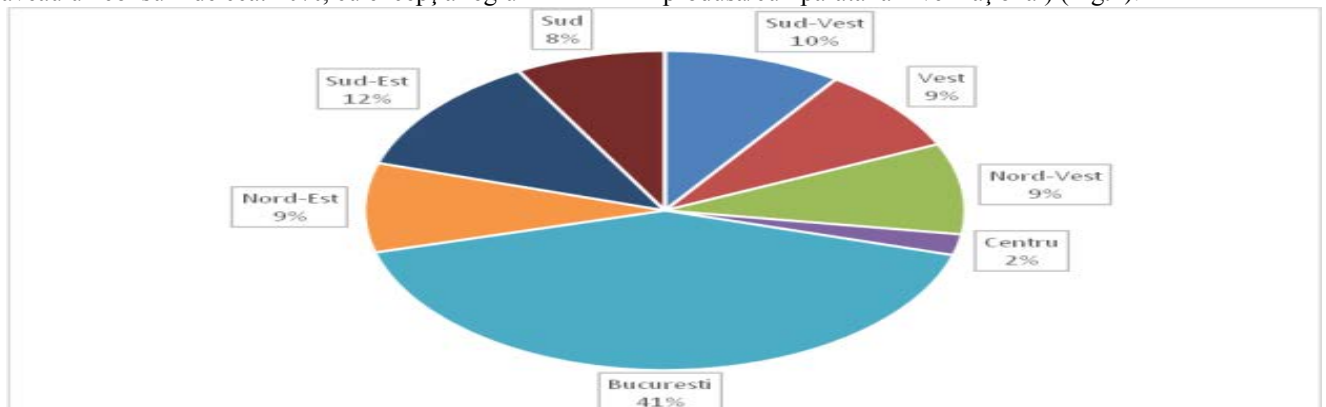

Fig.4. Structura cantităților de energie termică produse/cumpărate pe regiuni, la nivelul anului 2014 (până în noiembrie) (Gcal) Sursă: ANRSC [1] pp.15

În ceea ce privește cantitatea de energie termică vândută, capitala cumpără 42,27 % din cantitatea de energie termică comercializată la nivel național. Procentul ridicat s-a reflectat în pierderi mai mici (28,56%) comparativ cu cele înregistrate în celelalte regiuni (31,6%). Nivelul mediu național al pierderilor înregistrate în anul 2014 a ajuns la 30,34%, față de 23% în 2005.

Strategia națională privind accelerarea dezvoltării serviciilor comunitare de utilități publice [6] are, printre obiectivele generale, creșterea capacității de elaborare, promovare și finanțare a proiectelor de investiții aferente infrastructurii de interes local precum și creșterea capacității de absorbție a resurselor financiare alocate din fonduri comunitare și de atragere a fondurilor de investiții. Cu toate acestea, în perioada 2009 – noiembrie 2014, gradul de realizare a investițiilor s-a situat, în general, la circa jumătate din nivelul planificat (cu un nivel ceva mai ridicat în 2014) [1, pp.8-9].

În anul 2013, 58,4% din energia termică era cumpărată de operatorii sistemelor centralizate de la diverși producători, alții decât cei din sistemele centralizate (ELCEN, CET etc.).

Pentru obținerea necesarului de energie termică se utilizează preponderent (93,77%) gaze naturale și cărbune. Majoritatea companiilor care administrează centrale electrice de termoficare se află în insolvență sau în curs de lichidare. De altfel, companiile de producere a energiei electrice și termice trecute în administrația consiliilor locale au o situație financiară precară din cauza capacității investiționale reduse a noilor proprietari.

La sfârșitul anului 2014, în domeniul serviciilor de alimentare cu energie termică, exclusiv cea produsă în cogenerare, își desfășurau activitatea 90 de prestatori de servicii, față de 109 în anul 2006. Dintre cele 48 de companii pentru care dispunem de date de la Ministerul de Finanțe, 32 (67%) înregistrau pierderi în anul 2014 (Fig.6). Cele mai mari se regăseau la RADET București, însumând peste 72 milioane euro. Rezultate notabile a avut Compania Locală de Termoficare Colterm SA Timiș (8,5 milioane euro profit). Pierderile nete totale ale companiilor luate în considerare se ridicau la peste 100 milioane euro, iar gradul de îndatorare era cuprins între 12 și 1600%.

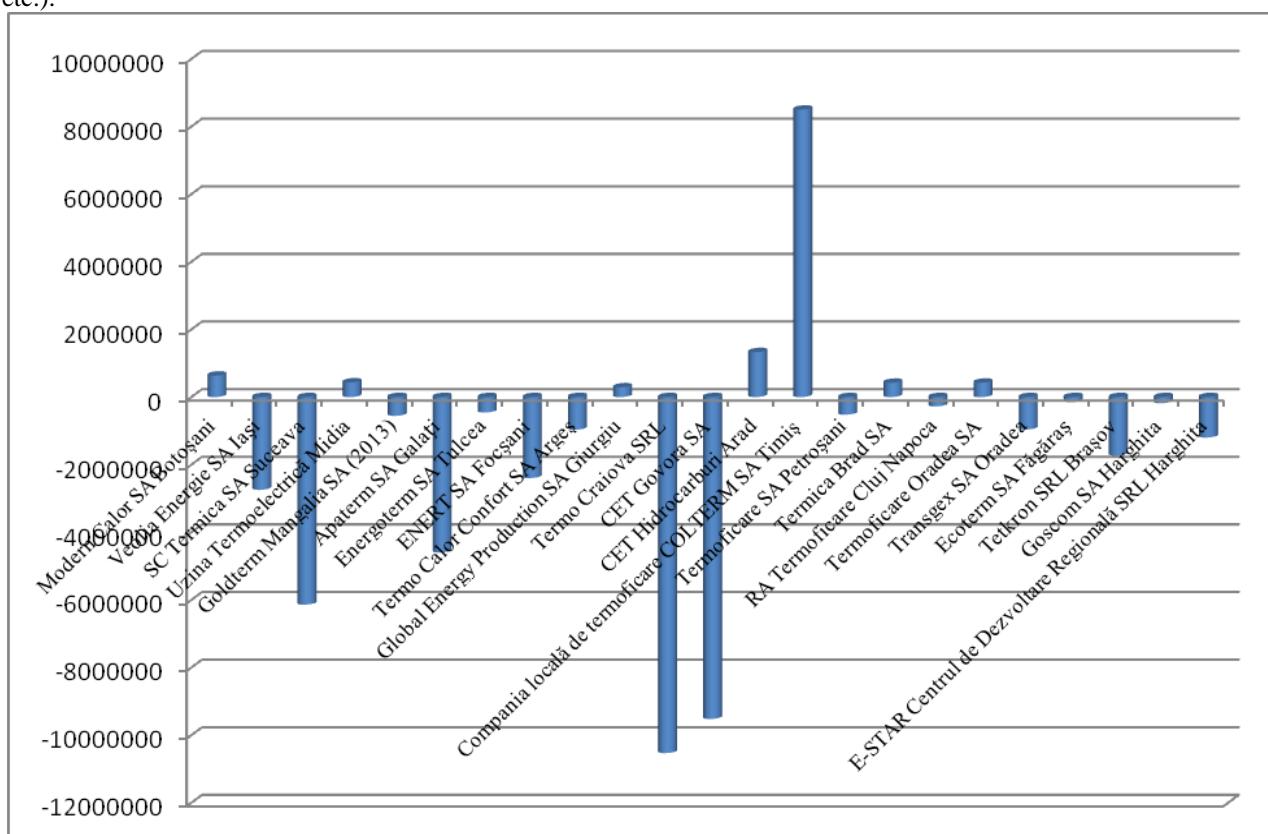

Fig.6. Profituri și pierderi nete ale companiilor de alimentare centralizată cu energie termică, în anul 2014 (RADET București nu este inclusă în grafic) Sursa: Ministerul de Finanțe

Prețul energiei termice destinate populației este aprobat prin Hotărâri ale consiliilor locale, diferența dintre acesta și costurile de producție și distribuție fiind subvenționată (Fig.7). Nenumărate probleme (inclusiv politice) măresc timpul în care această subvenție ajunge la producător. De

asemenea, prețurile aprobate nu includ o cotă de dezvoltare a operatorilor. Deși ponderea cheltuielilor cu combustibilul în structura prețului este foarte mare, prețul combustibilului este actualizat doar trimestrial și numai dacă acesta crește cu mai mult de 5%.

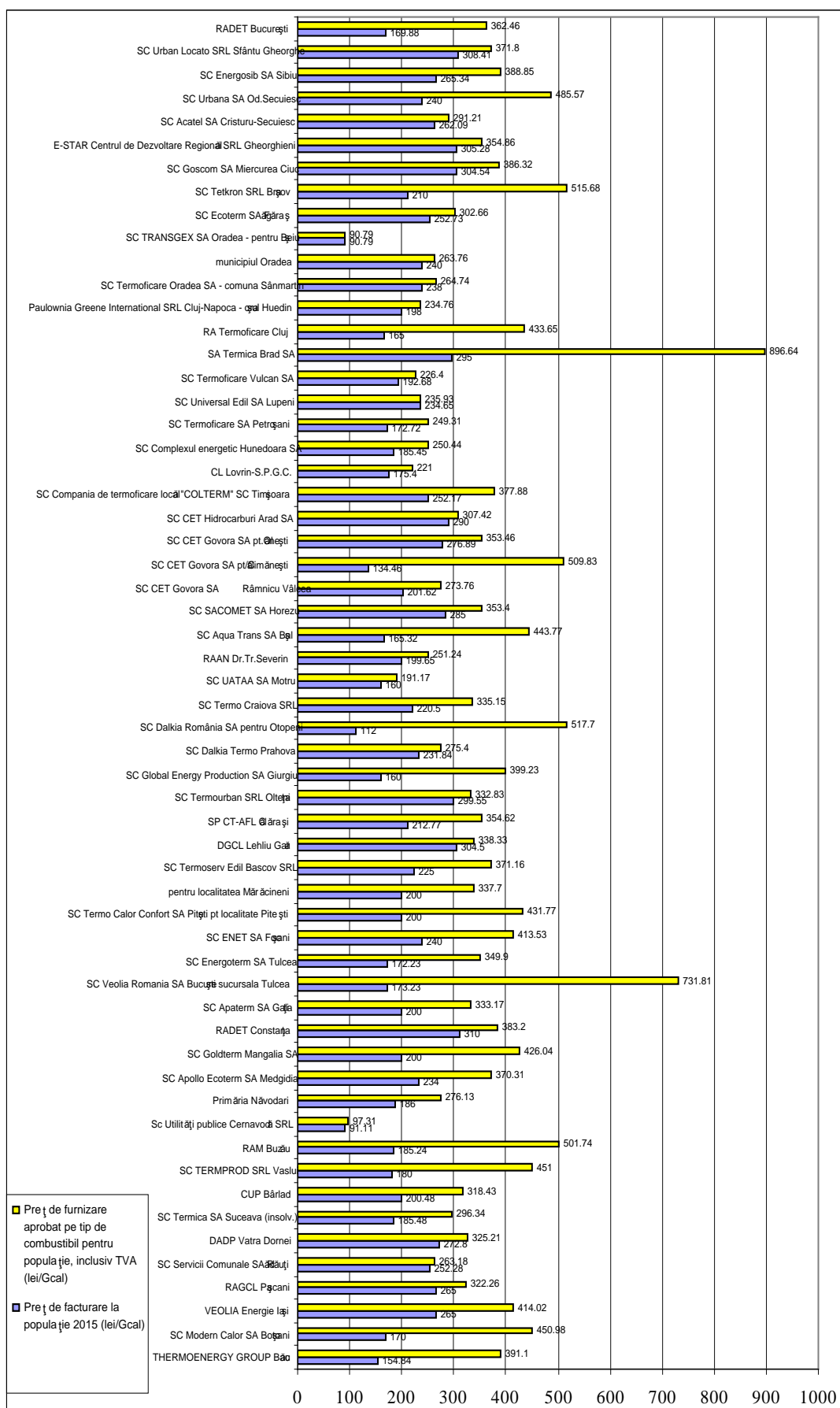

Fig.7. Prețurile de furnizare a energiei termice aprobate pentru populație și prețurile de facturare în anul 2015

Sursa: date preluate de la ANRSC

Ponderea cheltuielilor cu energia termică în veniturile bănești ale populației a scăzut continuu pe fondul reducerii consumului, ajungând în 2014 la numai 0,94%, iar în 2015 la 0,85% (INS, programul Tempo online).

În anul 2014, 66,5% din gospodăriile din mediul urban au întârziat achitarea cheltuielilor de întreținere a locuinței [16]. Un alt motiv de îngrijorare este dat de faptul că, în România anului 2014, în structura consumului total de energie al populației, cea mai mare pondere era cea a lemnului de foc (42%). Procente semnificative se mai înregistrau la gaze naturale (30%), energie termică (11%). Energia electrică deținea o pondere de 14% [4]. Structura consumului populației pe categorii de surse de energie este determinată de cea corespondentă a cheltuielilor efectuate pentru achiziționarea fiecărui tip de resursă. Se poate constata că prețurile energiei electrice, respectiv cheltuielile induse de consumul acesteia nu stimulează orientarea consumatorului către acest tip de energie (Fig.8).

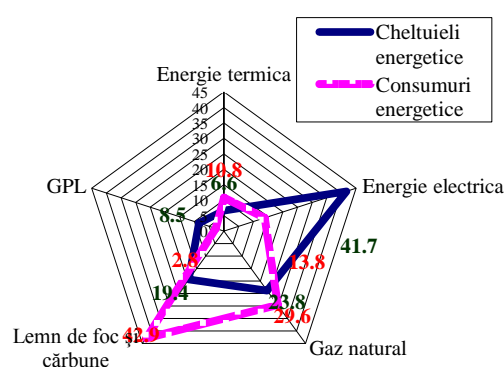

Fig.8. Structura cheltuielilor și consumurilor energetice, pe tipuri de combustibili, în anul 2015 (%)

Sursa: Date oferite prin programul Tempo online al INS

Astfel, o pondere de cca. 42% a cheltuielilor cu energia electrică în totalul cheltuielilor energetice, corespunde unui consum care deține un procent de numai cca. 14% în structura cererii de energie a populației. În cazul energiei termice, prezența subvențiilor conduce la o inversare a situației: la cca. 7% pondere a cheltuielilor cu energia termică în totalul cheltuielilor energetice, corespunde un procent de 11% al consumului. În același timp, prețul lemnului de foc stimulează consumul nesustenabil al acestei categorii de resursă, dovadă a faptului că modelul de consum energetic este un indicator fidel pentru gradul de dezordine existent pe piața energiei.

Având în vedere multitudinea de aspecte negative ce caracterizează domeniul alimentării centralizate cu energie termică, ne-am propus să facem o scurtă incursiune într-un alt domeniu al serviciilor publice și anume alimentarea centralizată cu apă potabilă.

3. SITUAȚIA ALIMENTĂRII CENTRALIZATE CU APĂ POTABILĂ

În România, rețelele de distribuție a apei au fost extinse în mod semnificativ, în special în deceniul 1970-1980.

Perioada care a urmat este caracterizată prin dezvoltarea și reabilitarea rețelelor de apă existente, dar investițiile au fost insuficiente [3]. În prezent, sistemul de alimentare cu apă are un grad de acoperire necorespunzător în special în zonele rurale și este caracterizat prin pierderi și întreruperi frecvente ale serviciului.

România, ca stat membru al Uniunii Europene, trebuie să se conformeze la cerințele prevăzute în Directiva 98/83/CE privind calitatea apei până la sfârșitul anului 2015 și la cerințele Directivei 91/271/CE privind epurarea apelor uzate urbane până în anul 2018 [3]. S-a stabilit că orice localitate cu mai mult de 2000 de locuitori echivalenți trebuie să dispună de sisteme centralizate de alimentare cu apă și canalizare, fixându-se termene de conformare, după cum s-a menționat anterior.

În conformitate cu acordurile semnate, drepturile de proprietate în acest domeniu au fost transferate administrației locale (municipalități și comunități locale), astfel încât a avut loc o descentralizare a procesului de alimentare cu apă. După descentralizare a urmat un proces de regionalizare ale cărui obiective principale au fost limitarea fragmentării excesive a sectorului și realizarea economiilor de scară. Acest proces a fost sprijinit de programele de pre-aderare, de bugetul de stat și a inclus toate cele 42 de județe ale României; au fost sprijinite autoritățile locale în crearea operatorilor de servicii publice și în controlul activităților din domeniu. Acest proces depinde de funcționarea a trei elemente instituționale cheie: Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), Companiile Operatorilor Regionali (COR), Delegarea Contractelor de Management al Serviciilor [2].

La nivelul anului 2013, în domeniul utilităților publice activau 2558 companii, din care 1066 erau specializate în servicii de alimentare cu apă și canalizare [3].

În sectorul de alimentare cu apă european, procesele de restructurare au dus la existența a diferite tipuri de organizații care activează pe piață - entități publice, companii private sau mixte - toate deținând monopolul în zonele desemnate [8], [9].

Principalele utilizări ale apei se regăsesc în industrie (cu o pondere majoritară a sectorului energetic), agricultură și pentru nevoile populației. În anul 2013, volumul total de apă prelevată pentru satisfacerea cerințelor se ridică la 6,59 miliarde mc, industria având ponderea cea mai mare (aproape 70%)

Comparativ cu UE, în 2013, România era caracterizată [15] de:

- o pondere de 32,2% a populației fără acces la baie proprie, duș sau toaletă interioară, față de 2,7% media înregistrată la nivelul UE (28);
- un grad de conectare a populației la rețeaua de apă potabilă de numai 57%, față de 99% în Bulgaria și 100% în Ungaria, în anul 2011, conform Eurostat;

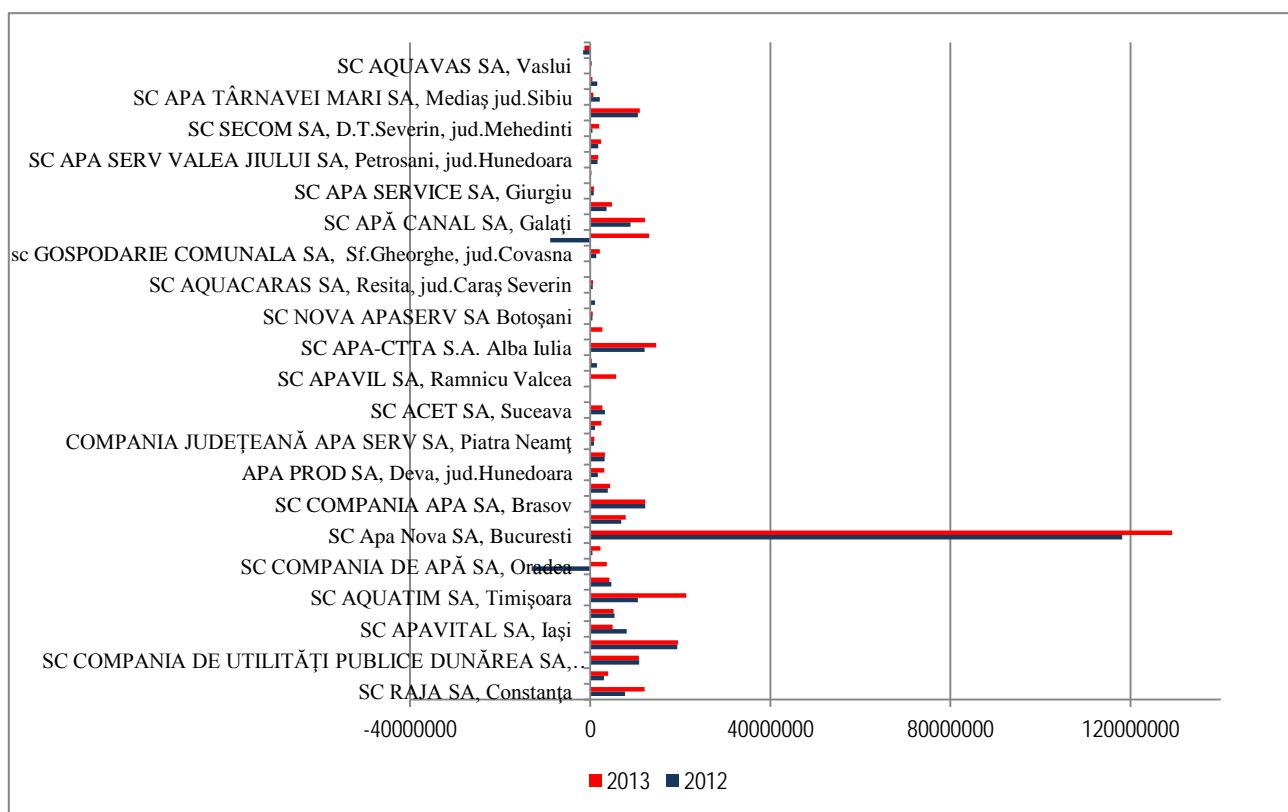

Fig. 9 Profiturile/pierderile companiilor regionale de apă, în anii 2012 și 2013

Sursa: Ministerul de Finanțe www.mfinante.ro

- o productivitate a apei de 14,1 euro/mc, față de 725 euro/mc în Luxemburg, România depășind numai Bulgaria care genera 4,2 euro/mc apă;
- un grad de conectare la rețeaua de canalizare de 44%, față de Bulgaria 74%, în anul 2011.

Evoluția activităților de asigurare a serviciilor de alimentare cu apă potabilă și de canalizare, din România, în perioada 2009-2013, a fost caracterizată de următoarele:

- rată de utilizare a apei pentru populație de circa 50 mc/an/locuitor (în țările dezvoltate aceasta se ridică la circa 100 mc/an/locuitor);
- cantitățile de apă epurată au sporit de aproape 1,6 ori;
- populația deservită de operatorii serviciului de canalizare a crescut cu numai 90199 persoane în cei cinci ani;
- lungimea totală simplă a conductelor de canalizare s-a dublat în perioada anilor 1990-2013.
- la rețeaua de canalizare s-au adăugat 5607 km, 73% din lungimea totală fiind arondată mediului urban;
- lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile a crescut de 2,5 ori din anul 1990, până în 2013 (județul Argeș cu un plus de 2278 km, la polul opus situându-se județul Giurgiu, cu numai 290 km câștigați);
- gradul de utilizare a rețelelor de distribuție a apei variază între cca. 170 mii mc distribuiți/km la Apa Nova și 5,6 la Compania de Apă Olt SA.[6]

Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor casnici a scăzut la 60% în 2013, față de anul 2000. Singurele creșteri s-au înregistrat în Ilfov (de două ori) și București. Cele mai mari scăderi au avut loc în județele Alba, Iași Botoșani și Bacău. Este evident faptul că

- din cele 320 de orașe ale țării, 318 beneficiază de alimentare cu apă și canalizare;
- numărul de branșamente a crescut cu aproape 570000 în perioada analizată;
- lungimea rețelei de alimentare cu apă a sporit cu aproape 11000 km;
- atât cantitatea de apă facturată, cât și cea produsă au scăzut, mai grav fiind că raportul dintre acestea (care reflectă pierderile tehnice și comerciale) a scăzut, ajungând la cca. 50% în anul 2013;

România este caracterizată de un nivel redus al consumului de apă la nivelul populației. Dovadă stau consumul de apă rece al municipiului București, care în anul 2010, se situa la 38 mc/an/pers., cel standard fiind de 55 mc/an/pers. și cel de apă caldă - de 24 mc/an/persoană, în timp ce consumul standard este de 40 metri cubi/an/persoană.

Analiza economico-financiară a companiilor regionale de apă bazată pe bilanțurile contabile disponibile pe site-ul Ministerului de Finanțe, a relevat următoarele aspecte:

- toate cele 40 companii analizate au înregistrat profit în anul 2013, pe locul întâi situându-se Apa Nova cu aproape 30 milioane euro, urmată de Aquatim SA Timișoara cu aproape 5 milioane euro (Fig. 9);
- ratele profitului s-au situat, în anul 2013, între cca. 20% și 0,3%;
- în același timp, toate companiile au înregistrat datorii, Apa Serv SA Piatra Neamț și Apa Nova SA, înregistrând fiecare aproape 90 milioane euro, în anul 2013;

- productivitatea fizică a muncii (cantitatea de apă distribuită per angajat) variază între cca. 170 mc/angajat la Apa Nova și 10 mc/angajat la Apa Prod SA Hunedoara și Apa Serv Valea Jiului SA.[7]

Stabilirea tarifelor pentru serviciile de furnizare a apei se bazează pe costuri care includ tratarea apei brute, distribuția apei tratate și costul colectării apei pluviale. Tarifele se calculează de către societățile care asigură alimentarea cu apă, prețurile fiind avizate de ANRSC și aprobate de municipalități. În cazul alimentării cu apă, companiile dețin monopolul pentru furnizarea serviciilor de apă și canalizare. Menționăm faptul că, în România, ponderea cheltuielilor cu apa, canalizarea, salubritatea și serviciile comunale în vaniturile totale medii ale gospodăriilor a fost de 3,1% în anul 2014 și 2,8% în 2015 [16]. În anul 2013, structura cheltuielilor totale ale consumatorului casnic din Uniunea Europeană (28) arată că aproape un sfert (24,1%) sunt cheltuieli cu locuința, apa, electricitatea, gazele și alți combustibili [8].

În Europa există o varietate de metode de stabilire a prețurilor apei potabile. De aceea, este foarte dificilă efectuarea unor comparații. În unele țări europene, prețul se calculează în funcție de cantitatea de apă consumată. Astfel, în orașul Glasgow prețul apei/litru scade atunci când se consumă un volum mai mare de apă. În schimb, în 20 de orașe mari din Grecia, Spania, Portugalia și Italia, prețul crește atunci când se utilizează mai multă apă [9]. Prețul mediu al apei în multe orașe europene variază între 0,40 și 5,75 euro/mc [9]. În Europa, cel mai mic preț al apei se regăsește în Portugalia, iar cel mai mare în Germania.[10]

În România, prețurile apei potabile distribuite populației, acestea diferă pentru fiecare localitate, cele mai mici prețuri înregistrându-se, în anul 2015 în orașul Târgu-Jiu, iar cele mai mari în București, Buzău și Constanța. (Fig. 10).

Se observă că deși Apa Nova SA București beneficiază de avantajele celor mai mari economii de scară (cea mai mare densitate a populației pe kilometrul

de rețea), practică cele mai ridicate prețuri pentru apa potabilă. Nu este mai puțin adevărat că aceeași companie asigură serviciile de canalizare, la cele mai reduse tarife. Cele mai ridicate tarife ale serviciului de canalizare se regăsesc la Pitești, Constanța și Târgoviște.

4. CONCLUZII

Analiza celor două domenii a relevat câteva categorii de probleme, dar și o serie de asemănări și deosebiri (Tabelul 2). Pentru energie termică: modul defectuos de funcționare a companiilor ce asigură serviciile de alimentare centralizată cu energie termică; scăderea populației alimentate din surse centralizate de energie termică; accesul foarte redus al populației, în special a celei rurale, la aceste servicii; structura consumului populației rurale pe tipuri de purtători de energie, grevată de preponderența lemnului de foc.

Tabelul 2. Câteva asemănări și deosebiri între două servicii publice de rețea: alimentarea cu energie termică și furnizarea apei potabile

Alimentarea centralizată cu energie termică	Alimentarea centralizată cu apă potabilă
Recomandările Directivelor UE nu au condus la sporirea investițiilor în cogenerare de înaltă eficiență	Directivele UE au impus extinderea rețelelor, cu termene stricte de conformare
Monopolul sistemelor centralizate din zonele urbane a fost detronat de promovarea surselor individuale	Monopolul natural se păstrează în zonele urbane și se extinde și spre cele rurale
Principalul consumator este populația	Principalul consumator este industria
Majoritatea companiilor care administrează CET se află în insolvență sau în curs de lichidare	Majoritatea companiilor din domeniu sunt profitabile
Activitatea de producție este separată de cea de distribuție	Activitățile au un caracter integrat
Ponderea cheltuielilor în veniturile populației a fost, în 2015, de 0,94%	Ponderea cheltuielilor în veniturile populației a fost, în 2015, de 2,8%

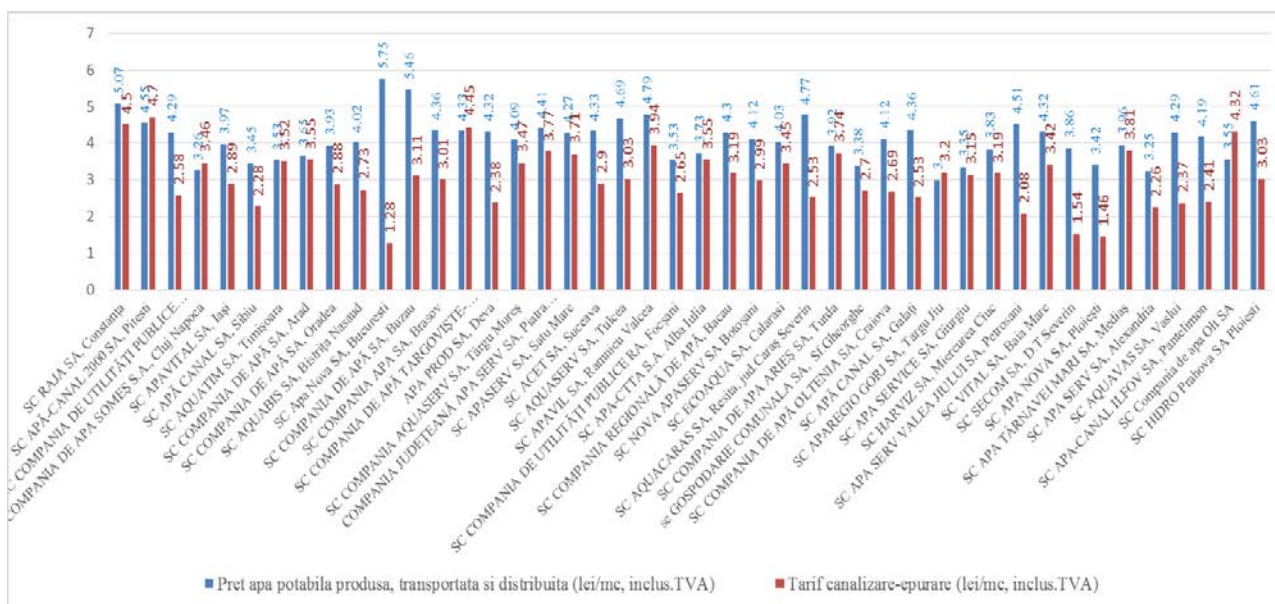

Fig. 10 Prețurile apei potabile și tarifele pentru canalizare și epurarea apei, la companiile regionale din România, în anul 2015 Sursa: Date furnizate de ANRSC

Pentru apă potabilă: calitatea serviciilor oferite de companiile ce asigură serviciile de alimentare cu apă potabilă și de canalizare; accesul redus al populației la aceste servicii.

În cazul în care tendințele actuale persistă, pe termen lung, niciun locuitor nu va mai fi racordat la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică, cu consecințe grave asupra accesibilității acestui serviciu și asupra mediului înconjurător.

În cazul serviciilor de alimentare cu apă potabilă, scenariile elaborate arată că, pentru toate categoriile de utilizări, continuarea tendințelor actuale (scenariul minim) ar limita drastic accesul populației la această resursă. Nu este mai puțin adevărat că scenariul maxim poate reprezenta un scenariu realist, în contextul îndeplinirii cerințelor integrării în Uniunea Europeană.

BIBLIOGRAFIE

- [1] ANRSC, *Situația serviciului de alimentare cu energie termică în sistem centralizat*, noiembrie 2014, www.anrsc.ro;
- [2] Guvernul României, *Strategia națională privind alimentarea cu energie termică a localităților prin sisteme de producere și distribuție centralizate*, aprobată prin H.G. 882/2004;
- [3] INS, *Consumurile energetice în gospodării*, 2011
- [4] INS, *Balanțele energetice ale României pentru anii 2014, 2013, 2010 și 2008*, www.ins.ro
- [5] Guvernul României, *Strategia națională privind accelerarea dezvoltării serviciilor comunitare de utilități publice*, aprobată prin HG nr. 246/2006;
- [6] Academia Română, Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni”, *“Resursele strategice ale României – o abordare pentru următoarele două decenii”*, Coordonator Bogdan C. Simionescu, editori Radu-Dan Rusu, Marcela Mihai, Editura StudIS, Iași, 2016, ISBN 978-606-775-124-6 Capitolul 3: Apa – Marina Bădileanu, Cornelia Neagu, pag. 35-52
- [7] Academia Română, *„Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani”*, Volumul II, Coordonator Acad. Ionel-Valentin Vlad – Președintele Academiei Române, Editura Academiei Române, București, 2016, ISBN 978-973-27-2615-0 Proiectul 2: Resursele naturale – rezerve strategice, ce folosim și ce lăsăm generațiilor viitoare (coordonator Acad. Bogdan C. Simionescu): Capitolul Apa - Marina Bădileanu, Cornelia Neagu, pag. 31-36, 67
- [8] Hall, D., Lobina, E., (2012). *Water Companies and Trends in Europe*, Public Services International Research Unit (www.psiru.org).
- [9] Hall, D., (1997). *Restructuring and Privatisation in the Public Utilities - Europe*, PSIRU Reports, Report no: 9707-WE-Eur-emp.doc (www.psiru.org/reports/9707-we-eur-emp.doc)
- [10] *Domestic Water Charges In Europe (2013)*, Public Policy (<http://www.publicpolicy.ie/domestic-water-charges-in-europe/>).
- [11] European Commission, *A Water Blue print for Europe*, 2013, Brochure, I-32 (ec.europa.eu/water/blueprint/brochure_en)
- [12] Institutul Național de Statistică, *Comunicat de presă, Veniturile și cheltuielile gospodăriilor populației în trimestrul I 2014, Cercetarea statistică a bugetelor de familie (ABF), 1-6* (www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/abf/ABF_I_r14.pdf)
- [13] Asociația Română a Apei – *Strategia de dezvoltare durabilă a serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare “România 2025”*, www.mdrl.ro;
- [14] ANRSC- *Raport de activitate pentru anul 2014* – www.anrsc.ro
- [15] Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
- [16] Institutul Național de Statistică – Programul Tempo online
- [17] Ministerul de Finanțe, www.mfinante.ro